

Vergaderjaar 1993–1994 Nr. 430

23 856

Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Letland tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, met Protocol; 's-Gravenhage, 14 maart 1994

Nr. 1

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 1 september 1994

Ter griffie van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal ontvangen op 2 september 1994.

De wens dat deze overeenkomst aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal wordt onderworpen kan door of namens één van beide Kamers of door ten minste vijftien leden van de Eerste Kamer dan wel dertig dagen leden van de Tweede Kamer te kennen worden gegeven uiterlijk op 2 oktober 1994.

Overeenkomstig het bepaalde in artikel 2, eerste lid, en artikel 5, eerste lid, van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen, de Raad van State gehoord, heb ik de eer U hierbij ter stilzwijgende goedkeuring over te leggen het op 14 maart 1994 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Letland tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, met Protocol (Trb. 1994, 83 en 166).¹

Een toelichtende nota bij het verdrag treft U eveneens hierbij aan.

De goedkeuring wordt alleen voor Nederland gevraagd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. A. F. M. O. van Mierlo

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

S-BE
S-IZ

Toelichtende nota

Inleiding

Op 14 maart 1994 is te 's-Gravenhage het verdrag tussen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Letland tot het vermijden van dubbele belasting en het voorkomen van het ontgaan van belasting met betrekking tot belastingen naar het inkomen en naar het vermogen, met protocol, ondertekend. Het verdrag geeft regels die aanwijzen welke van de verdragsluitende staten, het Koninkrijk der Nederlanden voor wat betreft Nederland en Letland, bevoegd is om, in overeenstemming met zijn nationale wetgeving, belasting te heffen van het inkomen en het vermogen van inwoners van een of van beide staten; dit teneinde dubbele belasting te voorkomen. Daarnaast regelt het verdrag, onder meer met het oog op het voorkomen van het ontgaan van belasting, de onderlinge uitwisseling van fiscale gegevens. Zij past in het netwerk van vergelijkbare belastingverdragen die Nederland met tal van landen ter wereld is aangegaan. Letland heeft inmiddels algemene bilaterale belastingverdragen gesloten met een aantal andere landen, waaronder Estland, Litouwen, Polen, Finland, Denemarken, Zweden en Noorwegen.

Verloop van de onderhandelingen

Met het uiteenvallen van de voormalige Sovjet-Unie ontstond eind 1991 een onduidelijke situatie voor wat betreft de toepassing van het uit 1986 daterende belastingverdrag tussen het Koninkrijk (voor Nederland) en de Sovjet-Unie (Trb. 1987, 45). Van de zijde van de Baltische Republieken, waaronder Letland, werd formeel medegedeeld dat men zich niet gebonden achtte aan de door ons land met de voormalige Sovjet-Unie gesloten verdragen. Uit contacten tussen het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Baltische Republieken kwam evenwel naar voren dat de Baltische Republieken wellicht toch genegen waren om het belastingverdrag tussen ons land en de Sovjet-Unie in de praktijk voorlopig toe te passen (resolutie van de Staatssecretaris van Financiën van 29 juli 1992, nr. IFZ92/958, gepubliceerd in Vakstudie Nieuws van 13 augustus 1992, blz. 2147, nr. 10). Daarbij werd tevens te kennen gegeven dat de Baltische Republieken er – evenals ons land overigens –, gelet op de relatief belangrijke handelsbetrekkingen, groot belang aan hechtten om zo snel mogelijk te komen tot een formele verdragsrelatie.

In de Nederlandse handel met Oost-Europa zijn alleen de Russische Federatie en Polen duidelijk belangrijkere handelspartners. Van de Nederlandse handelsbetrekkingen met de Baltische Republieken neemt Letland 56% voor zijn rekening. Deze betrekkingen worden in belangrijke mate bepaald door de gunstige ligging van de Baltische Republieken als doorvoerland voor de Russische Federatie. Hiermee nemen zij een positie in die grote gelijkens vertoont met die van Nederland ten opzichte van het west- en middeneuropese achterland. Inmiddels zijn er ook reeds 32 joint ventures opgericht tussen Nederlandse en Letse bedrijven.

Tussen Nederland en Letland is voorts overeenstemming bereikt over een investeringsbeschermingsovereenkomst die eveneens bij gelegenheid van het bezoek van de Minister-President van Letland is ondertekend.

Aan de onderhandelingen over een belastingverdrag is door vertegenwoordigers van de drie Baltische Republieken deelgenomen via een gezamenlijke delegatie. Met Letland kon als eerste tot volledige overeenstemming worden gekomen. Het overleg met de beide andere landen bevindt zich momenteel in het laatste stadium.

Als basis voor de onderhandelingen diende een van Nederlandse zijde opgesteld ontwerp dat nagenoeg overeenkomt met het Nederlandse

standaardverdrag, zoals dat op 3 december 1987 werd gepubliceerd als bijlage bij de notitie Algemeen fiscaal verdragsbeleid (Kamerstukken II, 1987/88, 20 365, no. 1). Dat ontwerp stemt, evenals het standaardverdrag, in grote lijnen overeen met het OESO-modelverdrag van 1977. De structuur, inhoud en bewoordingen van het verdrag stemmen in het algemeen overeen met het gebruikelijke patroon van de recente door het Koninkrijk voor Nederland gesloten verdragen op dit terrein. Zo zijn ook enkele in de afgelopen jaren door Nederland ontwikkelde wensen, die intussen feitelijk steeds deel uitmaken van het door Nederland gehanteerde ontwerp voor verdragsbesprekingen en die betrekking hebben op werkzaamheden buitengaats, de beslechting van geschillen omtrent toepassing en interpretatie van het verdrag (arbitrage-regeling) alsmede de bijstand bij invordering, eveneens in het verdrag opgenomen. Op enkele punten is voor dat patroon afgeweken teneinde rekening te houden met specifieke wensen van Letland. Deze specifieke wensen van Letland betroffen in het bijzonder de omschrijving van de begrippen vaste inrichting en vast middelpunt, alsmede de bronstaatheffing over deelnemingsdividenden, interest en royalty's.

De besprekingen zijn aangekondigd in het persbericht van het Ministerie van Financiën van 25 november 1992, nr. 92/247. Bij de besprekingen is door Nederland zoveel mogelijk rekening gehouden met de wensen en opmerkingen die van de zijde van het bedrijfsleven naar aanleiding van het persbericht werden ontvangen. Van de zijde van het bedrijfsleven werd onder meer aangedrongen op matiging van de belastingheffing in de bronstaat op dividend, interest en royalty's, op een omschrijving van het begrip «vaste inrichting» overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van het OESO-modelverdrag, alsmede op opneming in het verdrag van een bepaling betreffende de winsttoerekening ingeval van bedrijfsklare projecten.

Een en ander is uitgemond in de ondertekening van het hierbij ter goedkeuring voorgelegde verdrag met bijbehorend Protocol. Naar de mening van de eerste ondertekenaar weerspiegelen de in het verdrag neergelegde regelingen een resultaat dat in het licht van de over en weer naar voren gebrachte wensen als evenwichtig kan worden beschouwd en waarin op bevredigende wijze is rekening gehouden met de belangen van het Nederlandse bedrijfsleven. De door Nederland naar voren gebrachte wensen konden bij de onderhandelingen in belangrijke mate worden gerealiseerd. Daarvan kunnen worden genoemd een regeling betreffende

- de winsttoedeling ingeval van bedrijfsklare projecten,
- belastingheffing over winst behaald met schepen en luchtvaartuigen in het internationale verkeer in de staat waar de onderneming is gevestigd,
- de verdeling van concernkosten,
- de afbakening van het royalty-begrip door vergoedingen voor technische dienstverlening, voorzover niet gerelateerd aan bijvoorbeeld productie, omzet of gebruik, daarvan uit te zonderen, evenals inkomsten uit verhuur van boorinstallaties en dergelijke uitrusting die wordt gebruikt voor de exploratie of winning van koolwaterstoffen (artikel XI van het Protocol); daarnaast is een meestbegunstiging voor Nederland vastgelegd met betrekking tot de reikwijdte van de omschrijving van het royalty-begrip en het tarief van de bronbelasting op royalty's (artikel XI, onderdeel 3, van het Protocol),
- een matiging van bronheffingspercentages voor dividend, interest en royalty's (het tweede lid van de artikelen 10, 11 en 12), alsmede voor bestaande contracten een vrijstelling van de bronbelasting op interest en royalty's gedurende de eerste vijf jaren na de invoering in Letland van een dergelijke bronbelasting (artikel X van het Protocol),

- een vrijstelling van bronbelasting voor een groot aantal soorten interest (artikel 11, derde lid),
- de heffing over de winst behaald met de vervreemding van aandelen behorende tot een zogenoemd aanmerkelijk belang (het vijfde lid van artikel 13),
- de bronstaatheffing over afkoopsommen van pensioenen en lijfrenten (het tweede lid van artikel 18).

De budgettaire gevolgen van het verdrag kunnen bij verder aantrekken van de investeringen in Letland positief worden getaxeerd. Over de omvang ervan valt, gezien de huidige stand van de investeringen, nog geen concrete indicatie te geven. Voor het Nederlandse bedrijfsleven is het verdrag voordelig. Hierna zullen de overeengekomen resultaten echter op hoofdlijnen worden uiteengezet.

Hoofdlijnen van het verdrag

De gebruikelijke bepaling in de voor Nederland geldende belastingverdragen dat bij een dubbele woonplaats van lichamen, welke zich bijvoorbeeld kan voordoen in een geval dat een dergelijk lichaam is opgericht naar het recht van het ene land maar feitelijk geleid wordt in het andere land, de plaats van de feitelijke leiding beslissend is, stuitte bij Letland op bezwaren. Letland wil in een dergelijk geval het oprichtingscriterium laten prevaleren. Bij wijze van compromis is overeengekomen, dat in gevallen dat zich een dubbele woonplaats van lichamen voordoet, de bevoegde autoriteiten met elkaar in overleg zullen treden om dubbele belastingheffing te voorkomen. Daarbij worden een aantal elementen aan de hand waarvan dat overleg kan plaatsvinden, zoals de plaats van leiding, de plaats van oprichting en andere relevante factoren, uitdrukkelijk genoemd. Wordt geen overeenstemming bereikt, dan kan zo'n lichaam geen aanspraak maken op de voordelen van het verdrag, met uitzondering van de artikelen 24 (voorkoming van dubbele belasting), 26 (non-discriminatie) en 27 (onderling overleg). Een gelijksoortige bepaling komt voor in de belastingverdragen met Canada (Trb. 1986, 65) en de Verenigde Staten van Amerika (Trb. 1993, 77 en 184).

In geval van de uitvoering van bouw- en constructiewerken en ter plaatse uitgevoerde werkzaamheden van toezichthoudende of raadgevende aard is bij wijze van compromis overeengekomen dat een vaste inrichting wordt aangenomen indien de duur daarvan 9 (in plaats van 12) maanden overschrijdt. In dit verband zij opgemerkt dat overeenkomstig vast Nederlands beleid een bepaling voor de toerekening van winst bij de oplevering van bedrijfsklare projecten in het verdrag is opgenomen. Het is voorts vast Nederlands beleid een bepaling op te nemen die beoogt buiten twijfel te stellen dat vergoedingen voor technische diensten, voor contracten inzake bouw- of constructiewerkzaamheden en voor diensten van raadgevende of toezichthoudende aard bij de toepassing van het verdrag worden behandeld als winst, zodat deze vergoedingen niet kunnen worden aangemerkt als betalingen voor de overdracht van kennis of wetenschap waarop artikel 12 (royalty's) van toepassing is. Letland wilde daarmee slechts instemmen voorzover het bedrag van deze betalingen niet afhankelijk is gesteld van de mate waarin van de kennis of wetenschap gebruik wordt gemaakt. Een vergelijkbare bepaling is ook opgenomen in het Nederlands-Canadese belastingverdrag van 1986.

Eveneens in overeenstemming met het beleid van ons land ten aanzien van belastingverdragen is een bepaling opgenomen met betrekking tot overeenkomsten tot verdeling van concernkosten (de zogenoemde cost sharing) tussen gelieerde ondernemingen.

Met betrekking tot dividend hanteert Letland een bronheffingspercentage van 20%. Overeengekomen is de belastingheffing van dividend door de bronstaat te beperken tot ten hoogste 5% ingeval van

deelnemingsdividenden bij een deelneming van tenminste 25% in het kapitaal van het uitkerende lichaam. Letland was niet bereid tot een algehele vrijstelling van deelnemingsdividend, zoals door Nederland is bepleit. Voor overige dividenden geldt een bronheffingspercentage van 15.

Voor interest is een algemeen bronheffingspercentage overeengekomen van 10. Hierbij zij aangetekend dat de nationale wetgeving Letland op dit moment nog niet voorziet in een bronbelasting op interest. Het is niet zeker of Letland hiertoe zal overgaan. Ook al zou Letland een bronbelasting op interest invoeren dan zal Letland nog gedurende een termijn van 5 jaren na de invoering daarvan in het geheel geen bronbelasting mogen heffen over aan inwoners van Nederland betaalde interest ingevolge voor de ondertekening van dit verdrag reeds bestaande contracten. Op deze bronbelasting zijn op Nederlands verzoek verder belangrijke uitzonderingen aangebracht. Zo zal interest betaald aan de overheid, de centrale bank alsmede financiële instellingen die door de overheid worden beheerst, zijn vrijgesteld. Hetzelfde geldt voor rente op leningen die zijn gegarandeerd of verzekerd door de overheid, centrale bank of vorenbedoelde financiële instellingen, interest betaald op leverancierskrediet alsmede gedurende de eerste 5 jaar van toepassing van dit verdrag voor interest betaald door ondernemingen aan banken ter zake van leningen met een looptijd van langer dan een jaar. In het Protocol is de mogelijkheid opgenomen voor overleg over verlenging van de vrijstelling voor aan banken betaalde interest.

Voor royalty's is in het verdrag een bronheffing opgenomen van 5% voor betalingen voor het gebruik van uitrusting van 10% voor overige royalty's. Evenals hiervoor is opgemerkt voor interest, geldt dat de nationale wetgeving Letland op dit moment nog niet voorziet in een bronbelasting op royalty's. Ook al zou Letland een bronbelasting op royalty's invoeren dan zal Letland nog gedurende een termijn van 5 jaren na de invoering daarvan in het geheel geen bronbelasting mogen heffen over aan inwoners van Nederland betaalde royalty's ingevolge voor de ondertekening van dit verdrag reeds bestaande contracten. Van dat begrip royalty betaald voor het gebruik van inlichtingen zijn, zoals hiervoor reeds is opgemerkt, verder uitgezonderd betalingen voor technische dienstverlening voorzover deze betalingen niet gerelateerd zijn aan productie, verkoop, omzet, winst of vergelijkbare normen voor het gebruik van boorinstallaties of soortgelijke uitrusting voor de opsporing of winning van koolwaterstoffen zijn eveneens uitdrukkelijk van het royalty-begrip uitgezonderd. Verder geldt een meestbegunstigingsbepaling met betrekking tot zowel het door Letland toe te passen bronheffingspercentage als voor de reikwijdte van het royalty-begrip. Deze meestbegunstiging houdt in dat indien Letland in een verdrag met een andere OESO-lid-staat ter zake van royalty's een lager bronheffingspercentage of vrijstelling, dan wel een beperktere definitie van royalty's hanteert, deze verlaging, vrijstelling dan wel beperktere definitie automatisch ook geldt voor de toepassing van dit verdrag.

Inwerkingtreding

Het verdrag treedt in overeenstemming met het Nederlandse standaardverdrag in werking op de dertigste dag na de laatste van de beide data waarop de onderscheiden regeringen elkaar schriftelijk hebben medegedeeld dat aan de in hun staat geldende grondwettelijke vereisten is voldaan. De bepalingen ervan vinden, zowel voor de bronbelasting als voor de andere belastingen waarop het verdrag van toepassing is in beide landen toepassing voor belastingjaren en -tijdvakken die aanvangen op of na 1 januari van het kalenderjaar dat volgt op dat waarin het verdrag in werking is getreden.

Beëindiging

Het verdrag wordt in beginsel voor onbepaalde tijd aangegaan. Het kan echter door elk van beide staten worden beëindigd met inachtneming van een opzegtermijn van ten minste 6 maanden vóór het verstrijken van een kalenderjaar. Het verdrag houdt in dat geval op van toepassing te zijn voor de belastingjaren en -tijdvakken die aanvangen op of na 1 januari van het kalenderjaar dat volgt op het kalenderjaar waarin de kennisgeving van beëindiging is gedaan. Anders dan in het Nederlandse standaardverdrag hoeft daarbij niet gewacht te worden totdat een periode van 5 jaar na inwerkingtreding van het verdrag is verstreken. De Baltische Republieken wensten in verband met de voortdurende ontwikkelingen van hun nog jonge belastingstelsels over een zo groot mogelijke flexibiliteit te beschikken en waren daarom niet bereid in te stemmen met een minimale geldingsduur voor het verdrag. Nederland heeft zich hierbij neergelegd. Overigens heeft Nederland eerder ingestemd met het niet opnemen van een minimale geldingsduur in het belastingverdrag met Nigeria (Trb. 1992, 12).

Koninkrijkspositie

Het verdrag wordt, wat het Koninkrijk betreft, uitsluitend aangegaan voor Nederland. In artikel 32 is evenwel, zoals gebruikelijk, geregeld dat het verdrag hetzij in haar geheel, hetzij gewijzigd, kan worden uitgebreid tot de Nederlandse Antillen en Aruba. Indien tot uitbreiding wordt overgegaan, behoeft dit een afzonderlijk verdrag dat door het Koninkrijk ten behoeve van de Nederlandse Antillen en/of Aruba met Letland wordt aangegaan.

De Staatssecretaris van Financiën,
W. A. F. G. Vermeend

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H. A. F. M. O. van Mierlo